

СТАНОВИЩЕ

от

Комисията по професионална етика при Софийски районен съд

ОТНОСНО: Питане от председателя на СРС с предмет, дали постановените от съдии отводи без изложени мотиви за наличие на конкретно фактическо основание за него противоречат на норми, регламентирани с Кодекса за етично поведение на българските магистрати.

Днес, 13.03.2012г., Комисията по професионална етика при СРС, в състав Петко Петков, Мариана Георгиева, Красимир Машев, Антон Урумов, Петър Гунчев, Евгени Георгиев и Венета Георгиева, след проведено съвещание, стигна до следното становище:

Комисията по професионална етика към Софийски районен съд е сезирана от административния ръководител на съда, с искане за предоставяне на становище, дали в случаите на отвеждане от страна на съдии, единствено поради изразени субективни съмнения в безпристрастността или професионализма им от страните и без излагане на конкретни фактически основания за отвод представляват нарушение на Кодекса за етично поведение на българските магистрати.

Възможността за отвод на състава на съда или отделни негови членове е гаранция за справедлив процес и е регламентирана в разпоредбите на двата процесуални закона - чл.29 НПК и чл.22 ГПК.

В рамките на възприетото законодателно решение, за да бъде разгледано и решено делото безпристрастно, са регламентирани два вида основания за отвод -- абсолютни и относителни. Безспорно е, че питането не се следва да се отнася до абсолютните основания, доколкото те почиват на обективни критерии, като съдът или отделни членове на съдебния състав дължат да се отведат единствено поради наличието им и отвеждането при наличието на някои от тези основания никога не могат да осъществява нарушение на Етичните правила.

Наред с тези основания в ГПК и НПК е предвидено и по едно относително основание - не може да участва в състава на съда този, който поради други обстоятелства може да се счита предубеден или заинтересован от изхода на делото. (чл.22, ал.1, т.6 ГПК и чл.29, ал.2 НПК).

ОТНОСИТЕЛНО
СЪДИЯ
Е-Р

Това най-общо означава, че съответният член от състава на съда следва да се отведе от разглеждане на делото в два случая:

1. Поради непосочени в закона причини е заинтересован от изхода на делото или е предубеден;
2. Магистратът не е заинтересован, но са налице основателни опасения за страните, че делото няма да бъде решено с дължимата непредубеденост.

Безпристрастност означава отсъствие на предубеждение или на вземане на страна, но съществуването ѝ трябва да може да бъде проверено. В този смисъл заинтересоваността на съответния член от състава следва да почива на обективни факти. Те трябва да са факти от миналото или настоящето на съответния магистрат и да са от такова естество, че видимо да очертават конфликт на интереси и/или възможна предубеденост на съдията, а не да почиват на абсурдни доводи.

Ако такива обективни факти съществуват, независимо дали това влияе или не на безпристрастността на съответния магистрат, то отводът е винаги допустим. В единия случай – поради наличието на заинтересованост или пристрастие. В другия – доколкото тези факти са известни на страните, е напълно възможно те да създадат у тях основателни опасения за дължимото непредубедено отношение. В тези случаи независимо, че съдията не се чувства предубеден е допустимо превес да вземе видимото обстоятелство, тъй като съдебните актове трябва да са външно убедителни и да изключват всякакви съмнения, че спорът не е разрешен с дължимата непредубеденост и безпристрастност.

В този смисъл се е ориентирала и практиката на ЕСПЧ, като становището на съда е, че е достатъчно безпристрастността на съда, който е трябвало да се произнесе по съществуването на делото, да е изглеждала открита за съмнения, за да се счете, че чл. 6, т. 1 от Конвенцията е бил нарушен. (Дело Пиерсак срещу Белгия).

Вън от изброените хипотези основания за отвод не са налице. Съществува обаче тенденция магистрати да се отвеждат въз основа на доводи, които видимо не очертават зависимост или предубеденост. Характера на професията на съдията изисква той да може да преценява обективно и по-трудно да се поддава на влияние и вземане на страна по един или друг повод, отколкото обикновените граждани. Ролята, която съда като институция има в едно гражданско общество, налага в него

Вярно е, че магистратът
С-Р

да работят компетентни магистрати, такива с достатъчна житейска, професионална и емоционална устойчивост, така че да могат да преценят правилно (правно и житейски) защитаваните от страните тези, да могат да се абстрахират от емоционалното им изразяване, понякога и публично, както и да устоят в някои случаи на настройване на общественото мнение в насока на решаване на делото в полза на някоя от страните. Нещо повече, естеството на работата на съдията по дефиниция налага същият да работи и правораздава в ситуации, при които е налице възникнал вече спор и в много случаи очевиден конфликт между страните по делото, който конфликт дава своето отражение и в самото съдебно заседание. За да може да изпълни тази своя обществена функция, отделният магистрат трябва да може да притежава и да изразява висока (в по-голяма степен на тази, изискуема за другите страни в процеса и граждани) интелектуална, емоционална и психическа устойчивост, за да може да разгледа обективно двете представени пред него тези и да вземе решение единствено въз основа на събраните по делото доказателства, без да се влияе от каквито и да било външни фактори. С не по-малка важност е това безпристрастно взимане на решение да е публично и видимо за страните и обществеността, за да може освен справедливостта, която със съдебният акт се дава на страните по конкретното дело, да бъде убедена и обществеността в справедливото и безпристрастно водене на делото и неподдаването на влияния от страна на която и да било от страните, което е гаранция за доверието в постановените съдебни актове, независимо от конкретния изход на съответното дело. Респективно, не може да се приеме, че е допустимо един магистрат да се окаже с такъв нисък личен праг на устойчивост, за да може да се почувства предубеден от абсурдни от житейска и правна гледна точка причини като това, че адвокат на една от страните му е обърнал гръб, не се е съобразил с мнението му или че страна по делото е доставчик на комунални услуги или банкова институция, с която съдията има обичайни отношения, подобно на почти всички български граждани. Очевидно е, че една такава хипотеза е обществено и правно неприемлива, тъй като създава очевидното впечатление, и то основателно, че в съдебната система работят магистрати, които в елементарни житейски ситуации не могат да запазят своята безпристрастност и да реагират адекватно, което поставя под съмнение обективността и справедливостта на всички постановени от тях съдебни актове, включително и тези, по които същият не се е отвел.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
к-р

Декларирайки несъществуващо накърняване на вътрешното убеждение като основание да се отведе от разглеждането на правния спор, съответният съдия **ОСЪЩЕСТВЯВА нарушение** на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, тъй като по своето естество това представлява **неизпълнение на служебни задължения** под претекста фиктивна заинтересованост. Това дава възможност на съдията да **откаже да разгледа всеки един правен спор** при това без последващ контрол за законосъобразност на това негово решение. Нарушението се установява в две насоки: На първо място, едно такова поведение е в противоречие с изискванията на точка 4 от Кодекса за етично поведение на магистратите, тъй като нарушава правилата за колегиално отношение между магистратите. Това е така, тъй като по този начин делата, по които е налице неоснователен и необоснован отвод се разпределят за разглеждане на друг колега, а в много случаи става въпрос именно за конфликтни и трудни за разглеждане дела. На следващо място, както бе посочено по-горе, едно такова поведение вреди на репутацията на органите на съдебната система, а в същото време и страните по едно дело с необоснован отвод търпят незаслужени негативни последици от преразпределението на делото и по-специално безспорното забавяне на разглеждането на делото, налагащо се от необходимостта от запознаване на съдията докладчик с него, сроковете за насрочването му, изпълнението на специфичните процедури по процесуалните закони и т.н.

За да бъде направено разграничение в кои конкретни случаи отводът е настъпил въз основа на правилно правораздавателно решение и кога представлява етично нарушение следва винаги да се държи сметка за обуславящите го обстоятелства. Фактите, на които той се базира следва да не бъдат абсурдни и банални доводи, сочеща на личната незрялост на магистрата, а да са обективни дадености, или правни изводи, сочещи на възможен конфликт на интереси и които обективно да са в състояние да повлияят на личното вътрешно убеждение на даден съдия по дадено дело.

Налице е и още една хипотеза – едно правораздавателно правилно решение за отвод да е взето, като изложените за това в определението мотиви не са достатъчно убедителни. Доколкото в този случай основанията за отвод действително са налице и могат да бъдат установени по всяко време, то не е налице

СЪЩЕСТВЕНА КОПИЯ

СР

нарушение на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, а
непрецизно мотивиране на взетото решение.

ПЕТКО ПЕТКОВ:

МАРИАНА ГЕОРГИЕВА:

КРАСИМИР МАШЕВ:

АНТОН УРУМОВ:

ПЕТЪР ГУНЧЕВ:

ЕВГЕНИ ГЕОРГИЕВ:

ВЕНЕТА ГЕОРГИЕВА:

